

AJALOO AINEKAVA PÕHIKOOIILE

1. Õppe- ja kasvatus eesmärgid

Ajalooõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) tunneb huvi mineviku vastu;
- 2) tunneb oma kodukoha ajalugu, Eesti ajalugu, Euroopa ning maailma ajalugu ajastut kõige enam iseloomustavate sündmuste ja isikute kaudu;
- 3) kasutab ajaloo põhimõisteid õiges kontekstis, eristab ajaloofakti tõlgendusest ning arvamusest, näeb ja sõnastab probleeme ning esitab neist lähtudes küsimusi ja pakub lahendusteid;
- 4) leiab, üldistab, tõlgendab, kasutab ja hindab kriitiliselt ajalooteavet ning allikate usaldusväärsust;
- 5) väärtustab kultuurilist mitmekesisust ja oma rolli kultuuripärandi säilitajana ning määratleb end oma rahva liikmena;
- 6) mõistab ühiskonna mitmekesisust, kujundab ning põhjendab oma arvamust, analüüsib ja hindab oma tegevust ning näeb ja korrigeerib oma eksimusi;
- 7) tunneb ja kasutab erinevaid õpivõtteid, tekstiliike ja teabeallikaid, väljendab oma teadmisi ning oskusi suuliselt ja kirjalikult ning kasutab õppetegevuses IKT vahendeid.

Õppe- ja kasvatusesmärgid II kooliastmes

6. klassi lõpetaja:

- kasutab asjakohaselt aja mõistega seonduvaid õpitud sõnu, lühendeid ja fraase;
- tunneb mõningaid iseloomulikke sündmusi kodukoha ja Eesti ajaloost ning seostab neid omavahel;
- teab mõnda ajaloolist asumit, selle tekkimise ja kujunemise põhjusi;
- hindab materiaalsel keskkonda kui ajaloosündmuste peamist kandjat;
- toob näiteid muinasaja ja vanaaja kohta;
- mõistab vanaaja kultuuripärandi tähtsust inimkonna ajaloos ning esitab näiteid erinevate kultuurivaldkondade kohta;
- mõistab, et ajaloosündmustel ja -nähtustel on põhjused ja tagajärjed, ning loob lihtsamaid seoseid mõne sündmuse näitel;
- teab, et mineviku kohta saab teavet ajalooallikatest, töötab lihtsamate allikatega ja hindab neid kriitiliselt;
- väljendab oma teadmisi nii suuliselt kui ka kirjalikult, koostab kava, lühijuttu ja kirjeldust ning kasutab ajalookaarti.

Õppe- ja kasvatusesmärgid III kooliastmes

9. klassi lõpetaja:

- kirjeldab ajaloo põhietappe näidete kaudu;
- mõistab eri ajastute kultuuripanust ning iseloomustab tähtsamaid ajaloosündmusi, isikuid ja kultuurinähtusi;
- võrdleb ajaloosündmusi ja -nähtusi, leiab sarnasusi ja erinevusi, toob esile põhjusi ja tagajärgi, arutleb märksõnade/küsimuste toel, kujundab oma seisukoha ning põhjendab seda nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- teab Eesti ühiskonna arengujärke ja tähtsamaid ajaloosündmusi, seostab kodukoha, Eesti ja Euroopa ajalugu maailma ajalooga ning saab aru, et ajaloosündmusi võib tõlgendada mitmeti;
- töötab mitmesuguste ajalooallikatega, kommenteerib ja hindab neid kriitiliselt;
- otsib, analüüsib ja kasutab ajalooinfot, koostab kava ja mõistekaarti, ajalooreferaati ja lühiuurimust, esitleb seda suuliselt ja kirjalikult ning IKT vahendeid kasutades;
- töötab kaardiga ja koostab lihtsamaid skeeme;
- oskab asetada end minevikus elanud inimese olukorda ja mõistab nii ametite kui ka töö sisu muutumist ajas;
- mõistab ajalooteadmiste vajalikkust igapäevaelus ning teab ajalooga seotud erialade õppimise võimalusi.

2. Õppeaine kirjeldus

Ajalooõpetuses omandavad õpilased kultuuriruumis ning ajaloolises keskkonnas orienteerumiseks vajalikke teadmisi ja oskusi. Õpilasi suunatakse teadvustama, analüüsima, kriitiliselt hindama ning tõlgendama minevikus aset leidnud sündmusi ja protsesse, nende seoseid omavahel ja tänapäevaga ning ajaloosündmuste erineva tõlgendamise põhjusi.

Põhikooli ajalooõpetus on kronoloogilis-temaatiline. Õppeaine algab sissejuhatava algõpetusega ning jätkub muinas- ja vanaaja, keskaja, uusaja ning lähiajaloo õppimisega. Eesti ajalugu õpitakse lõimituna maailma ajaloo kursusesse. Ainekavas eraldi esitatud Eesti ajaloo teemasid käsitletakse põhjalikult ja süsteemselt ning tõmmatakse paralleele maailma ajalooga. Käsitluse põhimõte on liikumine lähemalt kaugemale, alustades kodukoha ajaloost, kus on oluline luua käsitletava teema ja paikadega isiklik seos.

Ajalooõpetusel on kronoloogiline, poliitiline, majanduslik, sotsiaalne, kultuuriline ja ideede dimensioon. Maailma ajalugu käsitletakse valitud teemade kaudu, millega ei taotleta ajalooperioodidest tervikpildi kujunemist. Tähtis on luua sild mineviku ja nüüdisaja ajaloosündmuste ja -nähtuste vahel ning kujundada arusaam, et minevikku pöördumata on raske mõista tänapäeva, nt kriisikollete olemust ning paljusid Eesti ajaloo probleeme.

Õpilaste maailmapilti rikastab ainetevaheline lõiming ning lähedaste teemade lõimitud käsitlemine, lähtudes erinevatest aspektidest.

Ajalooõpetuse kaudu kujundatakse erinevaid oskusi:

- 1) ajas orienteerumise oskus, oskus analüüsida ajaloolise keskkonna kujunemist;
- 2) ajaloomõistete tundmine ja kontekstis kasutamine;
- 3) küsimuste esitamine ajaloo kohta ning neile vastamine;
- 4) funktsionaalne kirjaoskus, kriitiline mõtlemine, arutlusoskus, järelduste tegemine ja seoste loomine ning oma seisukoha kujundamine ja põhjendamine;
- 5) empaatia, oskus asetada end kellegi teise olukorda ajastut arvestades; koostöö- ja konfliktilahendusoskus;
- 6) allikaanalüüs ja töö ajalookaardiga, info leidmine erinevatest teabeallikatest, selle kasutamine ja hindamine, suuline ja kirjalik eneseväljendus ning IKT vahendite kasutamine.

Oskuste kujundamine ajalooõpetuses on pidev protsess ning seda tehakse erinevate õppeteemade ja õppemeetodite kaudu. Oskuste saavutatuse taset kirjeldatakse ajaloo õpetamise eesmärkidena kooliastmeti.

Ajalootundides peab õpilastele tutvustama erinevaid ajalookäsitlusi neist ühtki peale surumata. Mõistmaks, et ajalookirjutamine sõltub ajast ja ajalooürija seisukohast, tuleb kujundada kriitilist suhtumist erinevatesse mõtteviisidesse ning võrrelda ajaloosündmuste ja -nähtuste käsitlemist eriallikais.

3. Õppesisu

5. KLASS

Teema ja tunnihaht	Õppesisu/õppetegevused	Õpitulemused	Märkused
<p>Sissejuhatus.</p> <p>Ajaarvamine aja mõõtmise.</p> <p>10 tundi</p>	<p>Õppesisu:</p> <p>Ajalooõpiku kasutamise seletus. Ajaarvamisega seotud mõisted ja ajaloo perioodid: muinasaeg, vanaaeg, keskaeg, uusaeg, lähiajalugu.</p>	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kasutab kontekstis aja mõistega seonduvaid sõnu, lühendeid ja fraase: sajand, aastatuhat, eKr, pKr, araabia number, Rooma number, ajaloo periodiseerimine; • kirjeldab mõnda minevikusündmust ja inimeste eluolu minevikus; • leiab õpitu põhjal lihtsamaid seoseid; • väljendab oma teadmisi nii suuliselt kui ka kirjalikult, koostab kava lühijuttu ja kirjeldust; 	<p>http://etv.err.ee/arhiiv.php)</p> <p>www.e-koolikott.ee</p> <p>www.miksike.ee</p> <p>www.opik.ee</p> <p>www.muuseum.ee</p>

<p>Ajalooallikad. Arheoloogia.</p> <p>8 tundi</p>	<p>Õppesisu:</p> <p>Ajalugu ja ajalooallikad. Allikate tõlgendamine: kirjalik allikas, suuline allikas, esemeline allikas, muuseum ja arhiiv.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • kasutab ajalookaarti. <p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • teab, et mineviku kohta saab teavet ajalooallikatest; töötab lihtsamate allikatega ja hindab neid kriitiliselt • töötab lihtsamate allikatega; • teab mõnda ajaloolist asunit, selle tekkimise ja kujunemise põhjuseid; • mõistab vanaaja kultuuripärandi tähtsust inimkonna ajaloos ning esitab näiteid erinevate kultuurivaldkondade kohta; • kasutab kontekstis ajalooallikatega seonduvaid mõisteid: kirjalik allikas, suuline allikas, esemeline allikas. 	
<p>Eluolu.</p> <p>8 tundi</p>	<p>Õppesisu:</p> <p>Elu linnas ja maal, rahu ja sõja ajal, eluolu, tegevusalad, elamud, rõivastus, toit, kultuur ja traditsioonid, nende muutumine ajas.</p>	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kirjeldab mõnda minevikusündmust, mineviku inimeste eluolu; • leiab õpitu põhjal lihtsamaid seoseid; • väljendab oma teadmisi nii suuliselt kui kirjalikult, koostab kava ja lühijuttu; • kasutab ajalookaarti. 	
<p>Ajaloosündmused ja ajaloolised isikud.</p> <p>9 tundi</p>	<p>Õppesisu:</p> <p>Ajaloosündmused ja silmapaistvad isikud kodukohas, Eestis, Euroopas ning maailmas õpetaja valikul.</p>	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kirjeldab mõnda minevikusündmust, inimeste eluolu minevikus; • leiab õpitu põhjal lihtsamaid seoseid; • väljendab oma teadmisi nii suuliselt kui kirjalikult, koostab kava ja lühijuttu; • kasutab ajalookaarti. 	

Viienda klassi lõpuks õpilane:

- kasutab kontekstis aja mõistega seonduvaid sõnu, lühendeid ja fraase sajand, aastatuhat, eKr, pKr, araabia number, Rooma number, ajaloo periodiseerimine;
- teab, et mineviku kohta saab teavet ajalooallikatest, töötab lihtsamate allikatega, kasutab kontekstis ajalooallikatega seonduvaid mõisteid: kirjalik allikas, suuline allikas, esemeline allikas;
- kirjeldab mõnda minevikusündmust, mineviku inimeste eluolu;
- leiab õpitu põhjal lihtsamaid seoseid;
- väljendab oma teadmisi nii suuliselt kui ka kirjalikult, koostab kava ja lühijuttu;
- kasutab ajalookaarti.

6. KLASS

Teema ja tunnimah	Õppesisu/õppetegevused	Õpitulemused	Märkused
Sissejuhatus ajaloo ainesse. 2 tundi	Õppesisu: Ajaloo perioodid: esiaeg, vanaaeg, keskaeg, uusaeg, lähiaeg; ajaarvamine, muinas- ja vanaaja periodiseerimine. Ajalugu ja ajalooallikad, kuidas allikmaterjale tõlgendada.	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • mõistab ja teab aja ja ajaarvamise, muinas- ja vanaaja periodiseerimise vajalikkust, töötab lihtsamate allikatega, kasutab ajalooallikatega seonduvaid mõisteid; • ajatelg ning ajalooperioodide märkimine ajateljele.	http://etv.err.ee/arhiiv.php www.e-koolikott.ee www.miksike.ee www.opik.ee
Muinasaeg. 8 tundi	Õppesisu: Muinasaja arengujärgud ja nende üldisloomustus: kiviaja inimese tegevusalad, põlluharimise algus, loomade kodustamine, käsitöö areng, metallide kasutuselevõtmine, Eesti muinasaja üldisloomustus: Pulli, Kunda. Põhimõisted:	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • mõistab, kuidas toimub ajaarvamine; • kirjeldab muinasaja inimese eluviisi ja tegevusalasid; • näitab kaardil ja põhjendab, miks ja millistes piirkondades sai alguse põlluharimine; • teab, missuguseid muudatusi ühiskonnaelus tõi kaasa metallide	www.muuseum.ee

	<p>Inimasustuse teke ja levik, Antropogenees, Taime- ja loomakasvatuse algus, esimeste põlluharijate ja karjakasvatajate asualad, Eesti ala vanim asustus, viimane jääaeg – Eesti ajaloo künnis, keskmise kiviaja Kunda kultuuri asulad, Kunda kultuuri asukad ja nende päritolu Eesti nooremal kiviajal, varaneoliitikum ja savinõude valmistamine, kammkeraamika levik Metalliaeg Eestis, ajajärgu üldisloomustus, viljelusmajanduse arenemine, vanimad põllud: Saha-Loo, Rebala, kindlustatud asulad. Kivikirstkalmed.</p>	<p>kasutusele võtmine;</p> <ul style="list-style-type: none"> • seletab ja kasutab kontekstis mõisteid: <i>kiviaeg, pronksiaeg, rauaaeg, varanduslik ebavõrdsus, sugukond, hõim</i>; • teab, et Eesti esimesed asustusala olid Pulli ja Kunda inimasulad ja näitab neid kaardil; • kirjeldab muinasaja inimese eluviisi ja tegevusalasid, seletab ning kasutab kontekstis mõisteid: kiviaeg, hõim, sugukond; • seletab ja kasutab kontekstis mõisteid pronksiaeg, rauaaeg, varanduslik ebavõrdsus; • näitab kaardil ja põhjendab, miks ja millistes piirkondades sai alguse põlluharimine; • teab, missuguseid muudatusi ühiskonnaelus toi kaasa metallide kasutuselevõtt; • seletab ja kasutab kontekstis mõisteid.
<p>Vanad Idamaad.</p> <p>20 tundi</p>	<p>Õppesisu:</p> <p>Kõrgkultuuride kujunemine. Vanaaja sisu ja üldisloomustus ajalised piirid looduslikud olud Vana-Egiptus (Egiptuse riigikorraldus; Thutmosis III, Ramses II, Tutankhamon eluolu, religioon, kultuurisaavutused). Mesopotaamia (Sumerite linnriigid,</p>	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • selgitab, miks, kus ja millal tekkisid vanaaja kõrgkultuurid, näitab kaardil Egiptust ja Mesopotaamiat; • selgitab, milline oli vanaaja riiklik korraldus, kirjeldab vanaaja elulaadi ja religiooni Egiptuse ning Mesopotaamia näitel; • tunneb vanaaja kultuuri- ja teadussaavutusi: meditsiin, matemaatika,

	<p>leiutised: ratas, potikeder; Hammurabi seadused; eluolu; religioon; kultuurisaavutused). Iisraeli ja Juuda riik (ainujumala usk, Vana Testament).</p> <p>Põhimõisted: Lähis-Ida kultuurivahendajad, hetiiitide kultuurisild, Foiniikia meresõitjad ja tähestik, Pärsia impeerium, Vana-Ida kõrgkultuuride põhijooned ja koht maailma ajaloos Vana-India, suurlinnad Induse ääres, arjalaste sisserändamine, kastikord, India kultuur: usulised tõekspidamised, budism ja selle levik, kunst, kirjandus, arvutussüsteem, male Vana-Hiina, riikide tekkimine, Hiina keisririigi algus, Hiina Hanidünastia ajal, Hiina kultuur, Hiina müür, Siiditee.</p>	<p>astronoomia, kirjandus, kujutav kunst, Egiptuse püramiidid, Babüloni rippaiad; teab, et esimesed kirjasüsteemid olid kiilkiri ja hieroglüüfkiri;</p> <ul style="list-style-type: none"> • teab, et Iisraelis tekkis monoteistlik religioon, selgitab, mis on Vana Testament; • seletab ja kasutab kontekstis mõisteid: <i>tsivilisatsioon, linnriik, vaarao, muumia, sfinks, tempel, püramiid, preester</i>; • teab, kes olid järgmised isikud ja iseloomustab nende tegevust: Thutmosis III, Ramses II, Tutankhamon, Hammurabi, Mooses, Taavet.
--	---	--

<p>Vana- Kreeka.</p> <p>20 tundi</p>	<p>Õppesisu: Vanim kõrgkultuur Euroopas</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kreeka loodus ja rahvastik - Kreeta ja Mükeene kultuur - Kreeka linnriigid <p>- Ühiskonnakorraldus ja kasvatus Ateenas ning Spartas</p> <ul style="list-style-type: none"> - Linnriikide nõrgenemine ja alistamine Makedooniale <p>Aleksander Suure sõjaretk ja maailmariigi tekkimine</p> <p>Vana-Kreeka kultuur ja eluolu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kultuur ja religioon Hellase maailma ühendajana - olümpiamängud - religioon ja mütoloogia - Homerose kangelaseepika - ajalookirjutus: Herodotos - teater - kunst: arhitektuur (Ateena akropol), skulptuur, vaasimaal - hellenite igapäevaelu - hellenistlik kultuur <p>Vana-Kreeka kultuuri tähtsus</p> <p>Põhimõisted: Vana-Kreeka kolonisatsioon: Kreeka kolooniad Vahemere ja Musta mere rannikul, kreeklased ja barbarid, Kreeka linnriikide kaubanduslikud ja kultuurisidemed</p>	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • näitab kaardil: Kreeta, Kreekat, Balkani poolsaart, Ateenat, Spartat, riigi laienemist hellenismi perioodil; • teab, et Vana-Kreeka tsivilisatsioon sai alguse Kreeta-Mükeene kultuurist; • tunneb Vana-Kreeka ühiskonnakorraldust Ateena ja Sparta näitel ning võrdleb neid kirjelduse põhjal; • kirjeldab Vana-Kreeka kultuuri ja eluolu iseloomulikke jooni järgmistes valdkondades: kirjandus, teater, religioon, kunst, sport; • seletab ja kasutab kontekstis mõisteid: <i>polis, rahvakoosolek, akropol, agoraa, türann, aristokraatia, hellenism, demokraatia, kodanik, ori, eepos, olümpiamängud, teater, tragöödia, komöödia, skulptuur, Trooja sõda, hellenid, tähestik;</i> • teab, kes olid Zeus, Herakles, Homeros, Herodotos, Perikles, Aleksander Suur.
---	--	---

	<p>kohalike hõimudega, Kreeka-Pärsia sõjad, pärslaste vallutused Väike-Aasias, Maratoni, Termopüülide ja Salamise lahingud, Vana-Kreeka näitekirjandus, kõnekunst, filosoofia (Demokritos, Sokrates, Platon, Aristoteles), skulptorid (Pheidias, Myron), muud teadused, Maailmaimed.</p>	
<p>Vana- Rooma.</p> <p>20 tundi</p>	<p>Õppesisu:</p> <p><u>Rooma riigi tekkimine</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - looduslikud olud - Rooma linna tekkimine - Kuningad - vabariigi algus. <p><u>Rooma vabariik</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Ühiskondlik korraldus - Rooma võimu laienemine Vahemeremaades. Hannibal kodusõjad Roomas. Caesar. Vabariigi lõpp. <p><u>Rooma keisririik</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Ühiskondlik korraldus. Augustus. - Rooma impeerium ja selle 	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • näitab kaardil Apenniini poolsaart, Vahemerd, Kartaagot, Roomat, Konstantinoopolit, Ida-Roomat ja Lääne-Roomat; • teab Rooma riigi tekkelugu ning näitab kaardil Rooma riigi territooriumi ja selle laienemist; • selgitab Rooma riigikorda eri aegadel; • iseloomustab eluolu ja kultuuri Rooma riigis; • seletab ja kasutab kontekstis mõisteid: <i>vabariik, foorum, kapitolium, Colosseum, patriits, plebei, konsul, senat, rahvatribuun, orjandus, amfiteater, gladiaator, leegion, kodusõda, kristlus, piibel, Rooma õigus, provints, Ida-Rooma, Lääne-Rooma, Kartaago,</i>

	<p>lõhenemine.</p> <p><u>Vana-Rooma kultuur ja eluolu</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - rahvas ja eluolu - Rooma kui impeeriumi keskus ja antiikaja suurlinn - kunst ja arhitektuur - avalikud mängud - Rooma õigus - Ristiusu teke. Uus Testament. <p>Põhimõisted: Etruskid (linnriigid, kultuur Orjandus ja talupoegade laostumine, orjus Roomas ja Spartacuse ülestõus, vendade Gracchuste reformiliikumine, suur rahvasterändamine ja Lääne-Rooma riigi lõpp, Kõnekunst ja kirjandus: Cicero, Caesar, Vergilius, teadus: Tacitus, usund, kultuuripärand, kreeka kultuuri mõju Ristiusu levik Rooma riigis, Jeesus Kristuse elu, kristlaste suhted Rooma riigivõimuga, Uus Testament).</p>	<p><i>Konstantinoopol, ladina keel;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • teab, kes olid järgmised isikuid ja iseloomustab nende tegevust: Romulus, Hannibal, Caesar, Augustus, Jeesus Kristus.
--	---	---

Kuuenda klassi lõpuks õpilane:

- kasutab asjakohaselt aja mõistega seonduvaid õpitud sõnu, lühendeid ja fraase;
- tunneb mõningaid iseloomulikke sündmusi kodukoha ja Eesti ajaloost ning seostab neid omavahel;
- teab mõnda ajaloolist asunit, selle tekkimise ja kujunemise põhjusi;
- hindab materiaalsel keskkonda kui ajaloosündmuste peamist kandjat;

- toob näiteid muinasaja ja vanaaja kohta;
- mõistab vanaaja kultuuripärandi tähtsust inimkonna ajaloos ning esitab näiteid erinevate kultuurivaldkondade kohta;
- mõistab, et ajalooüldmustel ja -nähtustel on põhjused ja tagajärjed, ning loob lihtsamaid seoseid mõne sündmuse näitel;
- teab, et mineviku kohta saab teavet ajalooallikatest, töötab lihtsamate allikatega ja hindab neid kriitiliselt;
- väljendab oma teadmisi nii suuliselt kui ka kirjalikult, koostab kava, lühijuttu ja kirjeldust ning kasutab ajalookaarti.

7. KLASS

Teema ja tunnihaht	Õppesisu/õppetegevused	Õpitulemused	Märkused
Maailm keskajal 476–1492			
50 tundi			
Keskaja koht maailma ajaloos.	Õppesisu: Keskaja koht maailma ajaloos, keskaja ühiskonna üldisloomustus. Keskaja periodiseering, ühiskonnakorraldus, läänikord, eluolu ja maailmapilt.	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • iseloomustab läänikorda, feodaalset hierarhiat, seisuslikku ühiskonda, naturaalmajandust, talupoegade ja feodaalide elulaadi; kiriku osa keskaja ühiskonnas ning kultuuripärandi säilitajana ja maailmapildi kujundajana; teab, kuhu tekkisid keskaegsed linnad, iseloomustab keskaegse linna eluolu; • iseloomustab Frangi riigi osatähtsust vara keskaegses ühiskonnas ja Frangi riigi jagunemist; • iseloomustab araabia kultuuri ja selle mõju Euroopale, näitab kaardil araablaste vallutusi; • kirjeldab viikingite elu, nimetab ja näitab kaardil nende retkede põhisuundi; 	http://etv.err.ee/arhiiv.php www.e-koolikott.ee www.miksike.ee www.opik.ee www.muuseum.ee
Kirik ja kultuur keskajal.	Õppesisu: Kirik ja kultuur keskajal, ristiusu õpetuse alused, kiriku osa ühiskonnas, ristisõjad, keskaja ülikoolid ja teadus, romaani ja gooti stiil. Põhimõisted: paavst, patriarh, piiskop, preester, munk, nunn, romaani stiil, gooti stiil.		
8 tundi			

<p>Frangi riik.</p> <p>5 tundi</p>	<p>Õppesisu: Frangi riik, Frangi riigi teke, riik Karl Suure ajal, Frangi riigi jagunemine, kolm tuumikala: Itaalia, Prantsusmaa ja Saksamaa.</p> <p>Põhimõisted: senjäär, vasall, feodaal, pärisori, Inglise parlament.</p>
<p>Araablased.</p> <p>4 tundi</p>	<p>Õppesisu: Araablased. Araabia ühiskond, Muhamed. Islam, araabia kultuur ja selle mõju Euroopale.</p> <p>Põhimõisted: koraan, Muhamed, mošee, Meka.</p>
<p>Bütsants.</p> <p>6 tundi</p>	<p>Õppesisu: Bütsants, Bütsantsi tugevuse põhjused, Justinianus I, Vana-Vene.</p> <p>Põhimõisted: Raad.</p>
<p>Linnad ja kaubandus.</p> <p>6 tundi</p>	<p>Õppesisu: Linnad ja kaubandus, linnade teke ja eluolu, hansakaubandus Põhja-Euroopas, tsunftikord, linnade valitsemine.</p>

- toob esile ristsõdade eesmärgid ja tulemused;
- nimetab Eesti muinasmaakondi ja suuremaid linnuseid, iseloomustab eestlaste eluolu muinasaja lõpul, Eesti ristiusustamist ja muistset vabadusvõitlust;
- teab, kuidas kujunes Bütsantsi riik ning tekkis Vana-Vene riik;
- seletab ja kasutab kontekstis mõisteid: *paavst, patriarh, piiskop, preester, munk, nunn, senjäär, vasall, feodaal, pärisori, Inglise parlament, raad, tsunft, gild, Hansa Liit, Mõõgavendade Ordu, Liivi Ordu, romaani stiil, gooti stiil, koraan, mošee, Meka;*
- teab, kes olid Karl Suur ja Justinianus I, ning Muhamed ja iseloomustab nende tegevust.

	<p>Põhimõisted: gild, Hansa Liit.</p>
<p>Põhja-Euroopa ja Eesti.</p> <p>3 tundi</p>	<p>Õppesisu: Põhja-Euroopa ja Eesti. Skandinaavia eluviis ja ühiskond, viikingite retked.</p> <p>Põhimõisted: Mõõgavendade Ordu.</p>
<p>Eesti keskajal.</p> <p>8 tundi</p>	<p>Õppesisu: Eesti keskajal, eluolu muinasaja lõpus. Muinasmaakonnad, muistne vabadusvõitlus ja ristiusustamine, ühiskonna struktuur. Valitsemine, Liivi Ordu. Linnad.</p> <p>Põhimõisted: Liivi Ordu.</p>

<p>Keskaja ühiskond Saksamaa, Inglismaa ja Prantsusmaa näitel.</p> <p>6 tundi</p>	<p>Õppesisu: Keskaja ühiskond Saksamaa, Inglismaa ja Prantsusmaa näitel. Saksa-Rooma keisririik, parlamendi kujunemine Inglismaal, Prantsusmaa ühendamine, eluolu keskajal.</p>		
<p>Maailm varauusajal 1492–1600</p> <p>20 tundi</p>			
<p>Ühiskond varauusajal.</p> <p>5 tundi</p>	<p>Õppesisu: Ühiskond varauusajal, tehnoloogia, uue maailmapildi kujunemine.</p>	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • teab, kuidas mõjutasid varauusaegset ühiskonda maadeavastused, tehnoloogia areng ja reformatsioon; • iseloomustab Eesti arengut 16. sajandil, majanduse ja linnade arengut ning reformatsiooni mõju; • seletab Liivi sõja põhjusi ja tagajärgi; • seletab ja kasutab kontekstis mõisteid: <i>maadeavastused</i>, reformatsioon, protestandid, luteri usk, renessanss, humanism; • teab, kes olid Kolumbus, Martin Luther ja Leonardo da Vinci ning iseloomustab nende tegevust. 	
<p>Suured maadeavastused.</p> <p>5 tundi</p>	<p>Õppesisu: Tehnoloogia areng, majandussuhted, humanism, kujutatav kunst, Leonardo da Vinci. Suured maadeavastused. Ameerika avastamine, maadeavastuste tähendus Euroopale ja Euroopa mõju avastatud maades.</p> <p>Põhimõisted: maadeavastused.</p>		

Reformatsioon. 5 tundi	Õppesisu: Reformatsioon Saksamaal. Martin Luther. Põhimõisted: reformatsioon, protestandid, luteri usk, renessanss, humanism.		
Eesti 16. Sajandil. 5 tundi	Õppesisu: Eesti 16. sajandil, reformatsioon, haldusjaotus ja linnad, Liivi sõja põhjused ja tagajärjed. V. Uusaeg.		

Seitsemenda klassi lõpuks õpilane:

- mõistab keskaja inimese eluviisi ja väärtushinnanguid;
- mõistab erinevate keskkondade reegleid;
- mõistab ühiskonnas kehtivaid norme ja väärtusi;
- peab lugu erinevate rahvaste traditsioonidest;
- näeb probleeme ja otsib neile lahendusi;
- organiseerib õpikeskkonda ja hangib õppimiseks vajaminevat teavet;
- oskab võrrelda eri ajastute väärtushinnanguid ning aktsepteerib neid;
- analüüsib põhjusi ja tagajärgi;
- mõistab seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel;
- väärtustab ühiskonnas toimunut ning oskab rakendada teavet õppetöös;
- oskab võrrelda eri ajastute väärtushinnanguid ning aktsepteerib neid.

8. KLASS

Teema ja tunnihaht	Õppesisu/õppetegevused	Õpitulemused	Märkused
--------------------	------------------------	--------------	----------

Maailm 1600-1815			
35 tundi			
Uusaegse ühiskonna põhijooned Euroopas. 9 tundi	Õppesisu: Absolutismi kujunemine, Louis XIV. Valgustusfilosoofia. Inglise kodusõda ja restauratsioon. Inglismaa ja Prantsusmaa. 18. saj. valgustatud absolutism Preisimaa näitel, Friedrich II. Valgustatud absolutism Venemaa näitel, Katariina II. Joseph II ja Austria. Euroopa 17.-18. sajandi sõdades.	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • teab, mis muutused toimusid Rootsi ja Vene ajal Eesti võimu-korralduses, talurahva elus, hariduses ja kultuuris ning mis olid Põhjasõja tagajärjed Eestile; • iseloomustab valitsemiskorralduse muutusi uusajal: seisuslik riik, absolutism, valgustatud absolutism, parlamentarism; • selgitab Prantsuse revolutsiooni ning Napoleoni reformide põhjusi, tagajärgi ja mõju; • toob esile ühiskonna ümberkorraldamise võimalusi reformide ja revolutsiooni teel ning saab aru, mille poolest need erinevad; • teab, mis muutused toimusid Euroopa poliitilisel kaardil Vestfaali rahu ning Viini kongressi tulemusena, ning näitab neid kaardil; • teab, kuidas tekkisid Ameerika Ühendriigid, ja iseloomustab Ameerika Ühendriikide riigikorraldust; 	http://etv.err.ee/arhiiv.php www.e-koolikott.ee www.miksike.ee www.opik.ee www.muuseum.ee
Eesti Rootsi ja Vene riigi koosseisus. 9 tundi	Õppesisu: Valitsemine: keskvõim ja aadli omavalitsus, Balti erikord. Põhjasõda, Peeter I. Eesti talurahvas 17.-18. sajandil. Muutused majanduses ja poliitikas. Vaimuelu (religioon, haridus, kirjasõna). Halduskorraldus. Keskvõimu tugevnemine Karl XI ja	<ul style="list-style-type: none"> • teab, kes olid järgmised isikud ja 	

	Katariina II ajal. Teised rahvusgrupid Eestis.	iseloostab nende tegevust: Napoleon, Louis XIV, Peeter I, Voltaire.	
USA iseseisvumine. 4 tundi	Õppesisu: Iseseisvussõda. USA riiklik korraldus. Inglise kolooniad Põhja-Ameerikas.		
Prantsuse revolutsioon ja Napoleoni ajastu. 10 tundi	Õppesisu: Prantsuse revolutsiooni põhjused ja kulg. Napoleoni reformid. Prantsuse revolutsiooni ja Napoleoni sõdade tähtsus Euroopa ajaloos. Jakobiinid. Konsulaat ja keisririik. Koalitsioonisõjad ja 1812. aasta Vene-Prantsuse sõda. Revolutsiooni mõju eluolule ja kultuurile.		
Kultuur. 3 tundi	Õppesisu: Barokk. Klassitsism.		
Maailm 1815-1918. 35 tundi			
Industriaalühiskonna kujunemine. 4 tundi	Õppesisu: Tööstuslik pööre. Vabrikutootmine. Linnastumine. Industriaalühiskonna sotsiaalne pale. 19. sajandi poliitilised õpetused. Tehnilised leiutised. Majandusõpetused.	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • näitab kaardil Esimeses maailmasõjas osalenud riikide liite; • iseloostab rahvuslikku liikumist Eestis ja Euroopas; • selgitab Eesti iseseisvumist; 	

	Koloniaalimpeeriumide rajamine. Maailmamajanduse kujunemine.	<ul style="list-style-type: none"> • teab Esimese maailmasõja põhjusi ja tagajärgi; • iseloomustab 19. sajandi ja 20. sajandi alguse peamisi kultuurisaavutusi; • seletab ja kasutab kontekstis mõisteid: <i>rahvusriik, monopol, linnastumine, rahvuslik liikumine, venestamine, autonoomia, Antant, Kolmikliit, liberalism, konservatism, sotsialism.</i> 	
Rahvuslus ja rahvusriigid. 4 tundi	Õppesisu: Rahvusluse tõus Euroopas. Rahvusriigi loomine Saksamaa näitel. Saksa keisririik. rahvuslik vabadusliikumine Itaalias. Põhja-Ameerika 19. sajandil. Inglismaa ja Prantsusmaa 19. Sajandil.		
Eesti 19. sajandil ja 20. sajandi algul. 10 tundi	Õppesisu: Vene impeeriumi äärealade poliitika. Talurahvaseadused. Rahvuslik ärkamine, selle eeldused, liidrid ja üritused. Venestusaeg. 1905. aasta revolutsiooni tagajärjed. Venemaa 19. Sajandil. Usuvahetusliikumine ja väljarändamine. Seltsiliikumine.		
I maailmasõda. 13 tundi	Õppesisu: Uue jõudude vahekorra kujunemine Euroopas. Sõja põhjused, kulg ja tagajärjed. Maailmasõja mõju Eestile. Eesti iseseisvumine: autonoomiast Vabadussõjani. Compiègne'i vaherahu. 1917. aasta revolutsioonid Venemaal ja Eestis.		

Kultuur 19. sajandil ja 20. sajandi algul. 4 tundi	Õppesisu: Eluolu. Ajakirjandus. Seltsiliikumine. Kunst, muusika, teater, kirjandus, teadus ja tehnika.	
--	--	--

Kaheksanda klassi lõpuks õpilane:

- mõistab ühiskonnas kehtivaid norme ja väärtusi;
- analüüsib põhjusi ja tagajärgi;
- mõistab seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel;
- teeb koostööd ning arvestab erinevaid seisukohti;
- analüüsib oma teadmisi;
- arvestab teiste arvamusega.

9. KLASS

Teema ja tunnihaht	Õppesisu/õppegevused	Õpitulemused	Märkused
Maailm kahe maailmasõja vahel 1919–1939. 25 tundi			

<p>Rahvusvaheline olukord Esimese maailmasõja järel.</p> <p>3 tundi</p>	<p>Õppesisu: Pariisi rahukonverents. Poliitiline kaart pärast Esimest maailmasõda. Rahvasteliidu tegevus ja mõjusõjakollete kujunemine Aasias ja Euroopas. Saksamaa taasrelvastumine. Berliin-Rooma telg. Antikominterni pakt kodusõda Hispaanias.</p>	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • näitab kaardil Esimese maailmasõja järel toimunud muutusi (Versailles´ süsteem); • toob esile rahvusvahelise olukorra teravnemise põhjusi 1930. aastail; • iseloomustab ning võrdleb demokraatlikku ja diktatuurset ühiskonda; • iseloomustab ning võrdleb Eesti Vabariigi arengut demokraatliku parlamentarismi aastail ja vaikival ajastul; • iseloomustab kultuuri arengut ja eluolu Eesti Vabariigis ning maailmas, nimetab uusi kultuurinähtusi ja tähtsamaid kultuurisaavutusi; • seletab ja kasutab kontekstis mõisteid: <i>demokraatia, diktatuur, autoritarism, totalitarism, ideoloogia, fašism, kommunism, natsionaalsotsialism, repressioon, Rahvaste Liit, Versailles´ süsteem, “vaikiv ajastu”, parlamentarism, Tartu rahu;</i> • teab, kes olid järgmised isikud ja iseloomustab nende tegevust: Jossif Stalin, Benito Mussolini, Adolf Hitler, Franklin Delano Roosevelt, Konstantin Päts ja Jaan Tõnisson. 	<p>http://etv.err.ee/arhiiv.php</p> <p>www.e-koolikott.ee</p> <p>www.miksike.ee</p> <p>www.opik.ee</p> <p>www.muuseum.ee</p>
<p>Maailmamajandus.</p> <p>2 tundi</p>	<p>Õppesisu: Ülemaailmse majanduskriisi põhjused, olemus ja tagajärjed. Majanduskriisi mõju erinevatele</p>		

	riikidele.	
Demokraatia ja diktatuurid 1920–1930. aastail. 8 tundi	Õppesisu: Demokraatia ja diktatuuri põhijooned. Demokraatia Ameerika Ühendriikide näitel. Autoritarism Itaalia näitel totalitarism NSV Liidu ja Saksamaa näitel. Demokraatia laienemine. Demokraatlikud ja mittedemokraatlikud liikumised. Demokraatia Suurbritannia ja Prantsusmaa näitel. Diktatuuririikide vägivallapoliitika: näljahäda Ukrainas, repressioonid, rassipoliitika Saksamaal.	
Eesti Vabariik. 8 tundi	Õppesisu: Vabadussõda. Asutav Kogu: maareform ja põhiseadus. Demokraatliku parlamentarismi aastad. Vaikiv ajastu. Majandus. Kultuur ja eluolu. Välispoliitika. Eesti Vabariigi põhiseadused. Balti Liit.	
Kultuur ja eluolu kahe maailmasõja vahel. 4 tundi	Õppesisu: Uued kultuurinähtused. Teadus. Tehnika areng: aatomiuuringud, auto ja lennuk, raadio, kino ja film. Kirjandus ja kunst. Uued propagandavahendid. Naine ja ühiskondlik elu. Propaganda.	

Teine maailmasõda 1939–1945.		
10 tundi		
Rahvusvaheline olukord.	Õppesisu: Lääneriikide järeleandmised Saksamaale. München. MRP. Lepituspoliitika/rahustamispoliitika ja selle mõju. Anschluss.	Õpilane:
2 tundi		<ul style="list-style-type: none"> • näitab kaardil Teise maailmasõja sõjategevust Idarindel, Läänerindel, Vaiksel ookeanil ja Põhja-Aafrikas ning muudatusi Teise maailmasõja järel; • Iseloomustab, milline oli rahvusvaheline olukord Teise maailmasõja eel ja toob välja Teise maailma-sõja puhkemise põhjusi. • Teab, millal algas ja lõppes Teine maailmasõda. • Teab, mis riigid tegutsesid koostöös Saksamaaga ja mis riikidest moodustus Hitleri-vastane koalitsioon. • Selgitab MRP ja baaside lepingu tähtsust Eesti ajaloos. • Seletab ja kasutab kontekstis mõisteid: <i>MRP, holokaust, küüditamine, baaside leping, okupatsioon, anektsioon, Atlandi Harta, ÜRO.</i> • Iseloomustab Eesti Vabariigi iseseisvuse kaotamise protsessi.
Sõjategevuse üldiseloomustus.	Õppesisu: Sõja algus ja lõpp. Sõdivad pooled, rinded. Holokaust. ÜRO asutamine. Saksamaa ja NSV Liidu kallaletung Poolale, Katõn. Talvesõda. Sõjategevus Euroopas ja NSV Liidu territooriumil. Saksamaa ja	
4 tundi		

	<p>Jaapani kapituleerumine. Tuumarelva kasutamine USA poolt. Hitleri-vastase koalitsiooni kujunemine. Atlandi Harta. Ühinenud Rahvaste deklaratsioon. Teherani, Jalta ja Potsdami konverentsid. F.D. Roosevelt, J.Stalin, W.Churchill.</p>	
<p>Eesti Teise maailmasõja ajal. 4 tundi</p>	<p>Õppesisu: Baasideajastu. Iseseisvuse kaotamine. Juuniküüditamine. Sõjategevus Eesti territooriumil. Nõukogude ja Saksa okupatsioonid. Eestlased Saksa ja Nõukogude sõjaväes. Soomepoisid. Taasiseseisvumiskatse. Massiline pagemine Eestist.</p>	
<p>Maailm pärast Teist maailmasõda 1945–2000. 35 tundi</p>		
<p>Külm sõda. 4 tundi</p>	<p>Õppesisu: Külma sõja põhijooned ja avaldumisvormid. Kahepooluselise maailma kujunemine: Trumani doktriin, Marshalli plaan, Berliini blokaad ja Saksamaa lõhestamine. Kriisid ja sõjad: Kuuba kriis, Berliini müür, Vietnami sõda.</p>	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • iseloomustab külma sõja kujunemist ja olemust, toob välja selle avaldumise valdkonnad ja vormid. • näitab kaardil olulisemaid külma sõja aegseid kriisikoldeid ja muutusi maailma poliitilisel kaardil 1990.aastail; • iseloomustab tööstusriikide arengut USA ja SLV näitel. • iseloomustab kommunistlikku ühiskonda
<p>Lääne-maailm USA ja Saksamaa Liitvabariigi näitel.</p>	<p>Õppesisu: USA ühiskond: sisepoliitika,</p>	

4 tundi	ühiskondlikud liikumised, välispoliitika. Saksamaa Liitvabariigi majanduse areng. Ida- ja Lääne-Saksamaa suhted.	<p>NSV Liidu näitel.</p> <ul style="list-style-type: none"> • iseloomustab Eesti arengut NSV Liidu koosseisus. • toob esile kommunistliku süsteemi kokkuvarisemise põhjused ja tagajärjed. • analüüsib Eesti iseseisvumise taastamist ja Eesti Vabariigi arengut • näitab kaardil muutusi maailma poliitilisel kaardil 1990. aastatel. • seletab ja kasutab kontekstis mõisteid: <i>perestroika, glasnost, külm sõda, kriisikolle, kollektiviseerimine, industrialiseerimine, plaanimajandus, massirepressioon, Atlandi Harta, Euroopa Liit, NATO, Balti kett, laulev revolutsioon;</i> • iseloomustab kultuuri ja eluolu XX sajandi II poolel; • teab, kes olid järgmised isikud ja iseloomustab nende tegevust: Mihhail Gorbatšov, Boris Jeltsin, Arnold Rüütel, Lennart Meri, Edgar Savisaar ja Mart Laar. 	
Kommunistlikud riigid. 6 tundi	Õppesisu: Kommunistliku süsteemi teke. NSV Liit: stalinism, sula, stagnatsioon.		
Eesti Nõukogude okupatsiooni all. 6 tundi	Õppesisu: Piiride muutumine. Repressioonid. Kollektiviseerimine. Industrialiseerimine. Poliitiline juhtimine. Kultuur ja eluolu.		
Kommunistliku süsteemi lagunemine. 4 tundi	Õppesisu: <i>Perestroika ja glasnost.</i> M. Gorbatšov, B. Jeltsin. Saksamaa ühinemine.		
Eesti Vabariigi iseseisvuse taastamine. 5 tundi	Õppesisu: Laulev revolutsioon. Balti kett. Põhiseadusliku korra taastamine.		

Maailm 1990. aastatest alates. 2 tundi	Õppesisu: Üldülevaade. Euroopa Liidu laienemine. NATO laienemine. Uued vastasseisud.		
Kultuur ja eluolu 20. sajandi teisel poolel. 4 tundi	Õppesisu: Teaduse ja tehnika areng: aatomiuringud, infotehnoloogia. Massikultuur. Naine ja ühiskondlik elu muutused mentaliteedis.		

Üheksanda klassi lõpuks õpilane:

- mõistab seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel;
- õistab sõjajärgse inimese eluviisi ja väärtushinnanguid;
- näeb probleeme, analüüsib põhjusi ja tagajärgi;
- arutleb, väljendab end selgelt ja asjakohaselt, arvestab teiste seisukohtadega;